

Ewelina Brzyszczyk, *Potrzeba edukacji medialnej dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym — ujęcie teoretyczne i praktyczne kształtowania kompetencji medialnych*, „Pedagogika Przedszkolna i Wczesnoszkolna”, 6, 2018, nr 1 (11), s. 83–91

W dzisiejszych czasach dzieci od bardzo wczesnych lat wkraczają w świat mediów i nowoczesnych technologii jako w rzeczywistość zastaną. Wiąże się to zarówno z zagrożeniami, jak i możliwościami, przed jakimi stają nie tylko wychowankowie, ale i rodzice oraz nauczyciele. Obecnie twierdzi się, że na rozwój osobowości, postaw i wartości dziecięcych mają wpływ — obok rodziny i szkoły — właśnie media. Efektem tego jest chociażby biegłejsze posługiwanie się smartfonami i tabletami przez dzieci niż przez ich rodziców i nauczycieli. Dziecko, mając tak wysokie kompetencje techniczne w zakresie obsługi mediów, powinno wykazywać jednak również zdolność do rozsądnego z nich korzystania. O tym właśnie traktuje recenzowany artykuł.

Artykuł Eweliny Brzyszczyk, zawiera rozważania nad teorią i praktyką edukacji medialnej dzieci przedszkolnych i wczesnoszkolnych. Autorka wychodzi z założenia, iż troska o nabywanie kompetencji medialnych jest bardzo ważna, wręcz kluczowa. Swoje zdanie opiera na statystykach, pokazujących, że coraz więcej dzieci w wieku przedszkolnym korzysta z urządzeń mobilnych, cytuje także znawców tejże tematyki. Wiadomo, że dzieci mają pierwszy kontakt ze smartfonami lub tabletami jeszcze zanim nauczą się pisać czy rysować, a technologie te mają ogromny wpływ na kształtowanie się ich osobowości. Autorka jest zdania, że edukacją medialną powinni zająć się zarówno nauczyciele (i to nie tylko w formie korzystania z prezentacji multimedialnych na lekcjach), jak i rodzice, z których inicjatywy zazwyczaj zaczyna się kontakt dzieci z mediami. E. Brzyszczyk przytacza liczne kompetencje medialne, których posiadanie jest zdaniem różnych autorów niezbędne do mądrego korzystania z nowoczesnych technologii przez dzieci. Należą do nich: nawiązywanie relacji w środowisku medialnym, znajomość etyki oraz wartości w komunikacji i mediach, wiedza o bezpieczeństwie w komunikacji i mediach, znajomość prawa w komunikacji i mediach, kompetencje cyfrowe, korzystanie z informacji. Istnieje kilka różnych podziałów kompetencji medialnych, a najbardziej popularny pochodzi od Stanisława Juszczyka, dzielącego je na kompetencje technologiczne (instrumentalne) i społeczno-kulturowe, prowadzące do świadomego odbioru treści. Zdaniem E. Brzyszczyk dzieci mają w wysokim stopniu rozwinięte te pierwsze, rolą i zadaniem rodziców oraz nauczycieli jest natomiast pomoc dzieciom w rozwinięciu kompetencji społeczno-kulturowych. W artykule wskazano także źródło edukacji medialnej dzieci — naśladowanie dorosłych i ich postaw odnoszących się do nowoczesnych technologii.

Z edukacją medialną mamy do czynienia już od lat trzydziestych XX w., kiedy to wprowadzono nauczanie dotyczące filmografii. Autorka zwraca uwagę,

że obecnie edukacja medialna jest traktowana po macoszemu przez nauczycieli, którzy zazwyczaj ograniczają się do korzystania z prezentacji multimedialnych. Jej zdaniem może się to brać z przeświadczenia nauczycieli o już bardzo wysokich zdolnościach dzieci dotyczących technicznej strony korzystania z technologii. Jest to jednak myślenie błędne, gdyż należy pomóc dzieciom w mądrym ich używaniu. Najlepiej zacząć tę edukację w momencie, kiedy dziecko wykazuje pierwsze zainteresowanie mediami, a więc we wczesnym dzieciństwie i w domu rodzinnym. Informacje dostarczane dziecku należy dostosowywać do etapu jego rozwoju i posiadanych już zdolności poznawczych. Wiedza, którą należy się posługiwać, dotyczy właściwego odbioru mediów, korzystania z nich jako narzędziami pracy instrumentów zabawy i rozrywki. Wśród istotnych umiejętności w zakresie nowoczesnych technologii znajdują się takie, jak rozumienie informacji generowanych przez media czy radzenie sobie ze zjawiskiem całkowitego zawłaszczania przez nie czasu.

Autorka wskazuje, że istnieje dużo różnych możliwości realizowania edukacji medialnej. Są to spotkania, przekazy medialne, zajęcia w grupach oraz spontaniczne eksplorowanie świata za pomocą mediów. Dla dzieci w wieku przedszkolnym przekaz powinien następować w formie zabawy. Jednym z przytaczanych przez autorkę rozwiązań są projekty KinoSkoła i KinoPrzedszkole. Polegają one na spotkaniu z animatorem, a następnie projekcji jednego lub kilku filmów. Innym opisywanym rozwiązaniem jest spontaniczne tworzenie wraz z dziećmi treści medialnych dotyczących np. poszukiwania oznak wiosny w przedszkolnym ogrodzie. Istnieją także programy edukacyjne dotyczące tematyki medialnej tworzone przez Fundację Nowoczesna Polska. Współtworzenie dzieciom w rozwijaniu umiejętności mądrego korzystania z mediów może odbywać się na każdym etapie edukacji, zarówno w przedszkolu, w szkole, jak i w domu.

Moim zdaniem niezwykle istotne jest rozwijanie wiedzy z zakresu edukacji medialnej, ze względu zarówno na szanse rozwoju, jak i na zagrożenia płynące z życia w czasach tak zaawansowanych technologii informacyjnych. Bardzo podobało mi się, że E. Brzyszczyk zwróciła uwagę na tę konieczność, a także wskazała, w jaki sposób można rozwijać kompetencje dzieci w tym obszarze.

Natalia Wiecha
ORCID: 0000-0001-8193-5200
Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN
w Krakowie